

07.06.2018

Liikenne- ja viestintäministeriö
PL 31
00023 VALTIONEUVOSTO

Viite LVM/795/13/2018

Asia **OKM lausunto: Suomalainen avaruustoiminta ja sen hallinnon kehittämistarpeet -selvitysluonnos**

Opetus- ja kulttuuriministeriö kannattaa ja pitää tärkeänä suomalaisen avaruustoiminnan ja sen hallinnon kehittämistä. Ministeriön näkemyksen mukaan kaikki esitetyt kolme kehittämisvaihtoehtoa (tehostettu hajautettu malli, avaruusosaamisen keskittäminen, keskitetty avaruushallinto) ovat mahdollisia kansallisen avaruustoiminnan tehostamiseksi.

Keskitytyssä avaruushallintovaihtoehdossa tulisi kuitenkin tarkemmin pohtia ja tarkastella tutkimus ja kehitys –yksikön tehtäviä. Nykyisin kilpailtua tutkimusrahoitusta avaruustoimintaan myöntävät Suomen Akatemia ja Business Finland. Ministeriö ei pidä tarkoituksenmukaisena, että näiden rinnalle muodostettaisiin uusi tutkimusrahoittajaorganisaatio, mikä lisäisi tutkimusrahoituksen pirstaleisuutta ja hallintotyötä.

Ehdotuksen mukaan keskitetyn avaruushallinnon tutkimus ja kehitys –yksikön tehtävänä olisi valmistella suuntaviivat Suomen Akatemian avaruusalan tutkimustoiminnan tukemiselle. Opetus- ja kulttuuriministeriö ei kannata tällaisen tehtävän sisällyttämistä keskitetyn avaruushallinnon tehtäviin. Suomen Akatemiaa koskevaa lakia (922/2009) on hiljattain päivitetty (HE 2/2018) tarkentamalla Suomen Akatemian tehtäviä ja hallintomallia itsenäisenä tieteellisen tutkimuksen rahoittajana. Suomen Akatemian keskeisenä tehtävänä on edistää tieteellistä tutkimusta ja tutkimusedellytyksiä sekä niiden hyödyntämistä rahoittamalla niitä ja osallistumalla kansainväliseen yhteistyöhön. Rahoitustoiminnassa Akatemian hallitus päättää valtion talousarvion puitteissa rahoituksen osoittamisesta eri rahoitusmuotoihin ja mm. toimikuntien rahoitusosuuksista sekä rahoituksesta kansainväliseen yhteistyöhön ja akatemiaohjelmiin. Lisäksi se päättää tutkimusrahoituksen päätösten perusteista, joissa määritellään yleiset rahoituksen tavoitteet (esimerkiksi tutkimuksen laadun, vaikuttavuuden ja uudistumisen edistäminen) sekä eri rahoitusmuotojen keskeiset tavoitteet. Nämä linjaukset ovat keskeinen osa Akatemian tiedepoliittista roolia. Suomen Akatemian luottamuselimet (toimikunnat, tutkimusinfrastruktuurikomitea ja jaostot sekä Akatemian yhteydessä toimiva Strategisen tutkimuksen neuvosto) valitsevat rahoitettavat hakemukset kansainvälisen vertaisarvioinnin pohjalta. Tämän nykymallin mukaisesti keskitetty avaruushallinto voisi antaa tutkimusrahoitusta

koskevia ehdotuksia Suomen Akatemialle, mikä on myös mahdollista kaikille Akatemian sidosryhmille, kuten esimerkiksi avaruusasiain neuvottelukunnalle.

Lisäksi ministeriö toteaa, että luvussa 2 ”suomalainen avaruustoiminta” olisi hyvä tuoda esille suomalaisen avaruustutkimuksen julkiset toimijat, kuten tutkimusrahoittajat, korkeakoulut ja tutkimuslaitokset, jotka on ehdotuksessa kuvattu vasta myöhemmin luvussa 4 ”avaruustutkimus”.

Luvussa 5.5 ”Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan rooli avaruustoiminnassa” voisi tarkoittaa: Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle kuuluvat Suomen Akatemia, yliopistot, ammattikorkeakoulut ja muut oppilaitokset sekä CSC – Tieteen tietotekniikan keskus Oy. Suomen Akatemia toimii tutkimuksen rahoittajana. Korkeakouluissa tehdään avaruusalaan tutkimusta ja annetaan siihen liittyvää koulutusta.

Suomen Akatemia osallistuu yhdessä tutkimusyhteisön edustajan kanssa Euroopan eteläisen observatorion hallintoon.

Suomen Akatemia ja Oulun yliopiston Sodankylän geofysiikan observatorio vastaavat Suomen jäsenyydestä kansainvälisessä EISCAT –järjestössä.

Ehdotuksen liitteessä 1 ”Avaruustoimintaa koskevat edustukset kansainvälisissä järjestöissä” tulisi OKM:n hallinnonalan kohdalla merkitä EISCAT ja NOTSA omina kansainvälisinä järjestöinä eikä koottuna ESO:n alle.

Kansliapäällikkö

Anita Lehikoinen

Opetusneuvos

Petteri Kauppinen